

Nr 509

Av herr **Hjalmarson m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 118, angående garanti för krediter till Uddevallavarvet Aktiebolag.

Det är ett utomordentligt knapphändigt material, som i Kungl. Maj:ts proposition nr 118 ställs till riksdagens förfogande för dess bedömning av förslaget om en statsgaranti på trettio miljoner kronor för krediter till Uddevallavarvet Aktiebolag. Detta är desto mer anmärkningsvärt som dels den ifrågasatta kreditgarantiens belopp är av betydande storleksordning, dels de omständigheter, som föranlett förslaget om densamma, uppenbarligen delvis varit av uppseendeväckande art.

Före riksdagens ställningstagande bör alltså utförliga upplysningar delgivas vederbörande utskott. Dessa bör belysa sådana frågor som följande: Under vilka förhållanden och i vilken takt har den svårartade likviditets- och solvenskris fått växa fram, som nu skakar Uddevallavarvet Aktiebolag? Vilka sanerings- och begränsningsåtgärder har företagsledningen på ett tidigare stadium försökt? I vilken mån har tidigare statliga krediter verkligen använts för uppgivna ändamål, om sådana förekommit? Framför allt bör emellertid dessa ingående informationer vara av den art, att de medgiva en bedömning av de faktiska förlustrisker, som den ifrågasatta garantien för en toppkredit åt företaget utsätter staten och i sista hand de skattskyldiga medborgarna för.

Sammanbrott för ett företag medför självfallet alltid svåra följder för de på olika sätt i företaget engagerade samt för den bygd, där detsamma är beläget. Den mest omedelbara och mest påtagliga av dessa är risken för arbetslöshet. Denna risk blir desto mer framträdande ju osäkrare konjunktursituationen är, då sammanbrottet sker, och desto allvarligare ju mer det hotade företaget betyder i sin bygd. Dessa förhållanden är i och för sig skäl att undersöka, huruvida det allmänna på något sätt kan ingripa för att underlätta en sanering, men absolut inte ensamma tillräckliga som motiv för finansiella stödaktioner på skattebetalarnas risk och bekostnad. Det allmännas insatser bör principiellt sett vara av generell och förebyggande natur. Starka och speciella omständigheter måste kunna anföras för avsteg från denna princip. Det allmännas resurser är begränsade och särskilt i tider då sysselsättningsstörningar hotar i regel hårt anlitade. För att finansiella stödaktioner skall leda till åsyftade resultat — bestående sysselsättningsmöjligheter — måste företaget det gäller i grunden vara produktionsmässigt och företagsmässigt sunt. Eljest vinner man ingenting annat än ett uppskov i bästa fall, samtidigt som man genom sin första finansiella insats skapar ett behov av fortsatta och än mer långtgående stödaktioner än någon från början räknat med. Ett tryck som kan tvinga fram att "goda pengar kastas efter de dåliga" är, då staten är engagerad, särskilt troligt.

Ur de synpunkter som här antytts måste det anses tveksamt om den ifrågasatta kreditgarantien till Uddevallavarvet kan anses motiverad. En viss tveksamhet synes även känneteckna den summariska framställning föredragande departementschefen lämnat. Om emellertid det allmänna icke nu synes "kunna undandraga sig att medverka", bör ett riksdagens beslut härom enligt vår mening förses med alla de garantier som är möjliga utan att aktionens verkan förtages. Det bör klart angivas att statens risktagande är en engångsåtgärd, som för det företag det gäller icke kommer att upprepas. Likaledes bör det redan nu utsägas, att staten icke i andra former och under inga förhållanden med ägaransvar kommer att låta sig engageras i varvet. Som en given utgångspunkt för den fortsatta verksamheten vid varvet måste gälla nödvändigheten av fullt affärsmässig drift. Det företag, som nu föreslås erhålla stöd, skall konkurrera fritt och på lika villkor med övriga inom branschen utan tanke på förmåner av något slag som ej också kommer konkurrenterna till del. Riksdagen bör även som sin mening uttala att Kungl. Maj:t bort och bör utse de tre ledamöterna i styrelsen för Gustaf B. Thordéns stiftelse, som Kungl. Maj:t äger utse, bland personer som äger praktisk erfarenhet av industriell verksamhet.

Vi åberopar det anförda och hemställer,

att riksdagen — för den händelse den bifaller i Kungl. Maj:ts proposition nr 118 framlagt förslag att bemyndiga fullmäktige i riksgäldskontoret att ikläda staten garanti intill ett belopp av högst 30 000 000 kronor för krediter till Uddevallavarvet Aktiebolag — måtte uttala,

att detta statliga risktagande för företaget i fråga är att betrakta som en engångsåtgärd vilken ej kommer att upprepas;

att staten ej i andra former, och särskilt ej som ägare eller delägare, kommer att låta sig bindas vid Uddevallavarvet Aktiebolag;

att förutsättningen för det nu ifrågasatta stödet är, att det företag som erhåller detsamma skall ställa in sin verksamhet på full affärsmässighet och fri konkurrens på lika villkor med övriga företag inom branschen;

att de ledamöter i styrelsen för Gustaf B. Thordéns stiftelse för allmännyttiga ändamål, som Kungl. Maj:t äger utse, bör väljas bland personer med praktisk erfarenhet av industriell verksamhet.

Stockholm den 9 april 1958

Jarl Hjalmarson

Martin Skoglund

Leif Cassel

Elis Håstad

Einar Hæggbloom

T. G. von Seth

Carl Östlund